

4.3 RESULTATS I ANÀLISI DE LES ENTREVISTES EN PROFUNDITAT A RESPONSABLES DE CENTRES I COORDINADORS DE PROJECTES EUROPEUS DELS CENTRES D'ESO DEL TARRAGONÈS

En l'apartat 3.4.3.1 ja hem definit la mostra de participació de les entrevistes, en el QUADRE XXIII. Van participar 3 centres públics i 4 centres privats-concertats, un total doncs de 7 centres.

Es van realitzar entrevistes a directors, coordinadors pedagògics o de programes europeus i un cap d'estudis, segons ens derivaven des de la direcció del centre.

En el primer bloc d'aquest punt exposem i analitzem els resultats de les entrevistes en profunditat realitzades presencialment durant el curs 97-98, amb l'objectiu de captar quelcom més que les paraules i veure l'interès i la motivació del centre vers la dimensió europea.

En un segon bloc exposarem els resultats de les entrevistes fetes per correu electrònic durant el mes de juny del 2003 a coordinadors de programes *Comenius*, en el qual van participar un total de 5 centres, 4 de públics i 1 de privat. (veure punt 3.4.3.1).

Ambdues entrevistes ens donen informació diversa que presentarem entre resultats i anàlisi de les respostes obtingudes.

4.3.1 ENTREVISTES EN PROFUNDITAT A RESPONSABLES DE CENTRES EL CURS 97-98

Es distribueix l'entrevista en cinc preguntes de les quals presentem i analitzem el resultat.

Primer presentarem la pregunta, després les respostes donades pels responsables dels centres i finalment, després de cada bloc de respostes completarem el comentari i anàlisi.

PREGUNTA 1:
EN EL VOSTRE PROJECTE CURRICULAR
DE CENTRE ES CONTEMPLA EN ALGUN OBJECTIU
LA DIMENSIÓ EUROPEA DE L'EDUCACIÓ?

RESPOSTES

- *S'està elaborant, ara es treballa dins de l'àrea de socials i s'anirà contemplat en altres àrees.*
- *Sí que es contempla de manera general, i després es va definint amb activitats concretes.*
- *Sí, en alguns objectius s'especifica quelcom sobre Europa.*
- *Sí, es treballa a socials i s'ha creat un crèdit variable per 2on i 3er d'ESO.*
- *Sí, de forma general.*
- *No, però sí que es treballen alguns conceptes i temes a l'assignatura de socials.*
- *No es contempla com a objectiu general.*

Dels set centres, cinc tenen contemplats en els respectius projectes curriculars alguns aspectes de la UE. Tot i que són quasi bé tots els que reconeixen que la dimensió europea es treballa en algunes àrees, sobretot en les ciències socials, encara que en el projecte curricular no es contempli cap objectiu concret.

Hi ha una preocupació general per poder transmetre aspectes relacionats amb la Unió Europea i col·laborar a fer sentir-se als alumnes una mica més europeus.

És cert però que durant el curs 97-98 hi havia per part del professorat i els directius dels centres educatius, sobretot de Secundària, una preocupació per l'aplicació de la Reforma Educativa LOGSE, que afectava directament en molts canvis a la Secundària Obligatoria. Per aquest motiu creiem que el tema europeu, tot i estar present, estava en segon terme.

PREGUNTA 2:
EL CENTRE HA PARTICIPAT MAI EN ALGUN PROGRAMA,
PROJECTE O INTERCANVI EUROPEU?
PER QUÈ?

RESPOSTES

- *No. (Ho manifesten 4 responsables de centres)*
- *Sí, s'ha participat en programes Comènius, intercanvis i s'han fet activitats com les que hi ha a l'entrada del centre, una exposició amb murals i fotografies sobre:*
  - *El programa Comènius de l'Institut amb Sant Veit a Àustria.*
  - *Cartell anunciador de l'intercanvi amb Londres.*
  - *Fotografies del viatge a Dinamarca.*
  - *Fotografies del viatge a París.*
  - *Fotografies i informació de la reunió internacional Comènius "Els espectacles a l'Europa Romana" (Tarragona-Espanya, Cambridge-Regne Unit, Freixo-Portugal i Astí-Itàlia).*
  - *Fotografies de l'intercanvi amb Gran Bretanya el 1997.*
  - *Fotografies de Verona, Venècia, Klagenfurt i Salzburg.*
  - *L'objectiu és el de presentar treballs realitzats entre professors i alumnes del centre amb altres centres d'altres països i motivar als alumnes en nous programes, tot i que en el centre en aquest moment els alumnes d'ESO no circulen massa per aquest espai, ja que tenen les aules externes a l'edifici central.*
- *Sí:*
  - *Durant els cursos 91-92, 92-93, 93-94 i 94-95 hem fet cursos transnacionals industrials.*
  - *Durant els cursos 95-96 i 96-97 hem fet cursos transnacionals administratius.*
  - *Hi han participat alumnes d'aquestes branques que realitzen pràctiques a empreses de França i Itàlia.*
  - *Fa cinc anys també es va participar en un programa Lingua amb Gran Bretanya*
- *Sí, hem participat en un programa Comènius "L'estudi de la nostra ciutat" amb els alumnes de 2on d'ESO i amb dos centres anglesos. Una altra activitat va ser el projecte "Lingua Pax" amb conveni amb la UNESCO, i finalment el programa "Grimm" mitjançant noves tecnologies dur a terme l'aprenentatge de la llengua anglesa.*

Podem observar que hi ha tres centres que han participat en programes o intercanvis europeus, aspectes que potencien la dimensió europea entre els alumnes i també entre el professorat. Els quatre que no han participat en cap programa ho veuen com a interessant, però el temps i la dedicació en el propi centre, fa que molts professors no s'impliquin més en projectes d'aquestes característiques.

PREGUNTA 3:
HEU ELABORAT I/O IMPARTIT AL CENTRE ALGUN CRÈDIT
NOMÉS AMB TEMES EUROPEUS? QUINS?

RESPOSTES

- Sí, "L'illa misteriosa" a la matèria de geografia a 2on i 3er d'ESO.
- Hi ha un crèdit variable "Una bandera de 15 estels" que s'ha desenvolupat durant el curs 96-97 i 97-98.
- Durant el curs 96-97 i també per l'actual, 97-98 hi ha programat per 1er d'ESO i potser també per 2on un crèdit de síntesi "Oh! Europa". Els alumnes de 2on d'ESO ho estudiaran també a C. Socials. Pels alumnes de 1er i 2on d'ESO i amb continuïtat a 3er d'ESO, s'ha creat un crèdit "Espais, cultures i migracions en el món actual" que també desenvolupa temes d'Europa".
- No (4)
- De moment no, i no està previst pel proper curs 98-99 preparar-ne cap.

Pel que fa als crèdits que s'impartien als centres entrevistats en el curs 97-98, veiem que no són molts: cinc que no i dos que han respost afirmativament.

Coincideix que no fan crèdits, sobretot, aquells centres que ja participen en programes europeus i/o altres activitats com les que hem esmentat en la pregunta anterior.

Cal tenir en compte que només aportem aquestes reflexions a partir de les entrevistes dels set centres que han participat.

PREGUNTA 4:
A LES AULES ES REALITZEN TREBALLS
SOBRE TEMES EUROPEUS?

RESPOSTES

- *No específicament.*
- *No específicament, es fa quelcom a C. Socials.*
- *Sí, a C. Socials i amb la Llengua estrangera.*
- *Alguns treballs sí que es fan, però dins de l'assignatura de Socials.*
- *A C. Socials (3)*

Observem que bàsicament el tema d'Europa es treballa a l'àrea de Ciències Socials, tot i que en els qüestionaris hem vist moltes més àrees implicades en la temàtica europea.

Creiem que és força significatiu que els directius entrevistats només se centrin en l'àrea de Socials, això pot ser perquè desconeixen en alguns aspectes quins són els continguts de les diverses assignatures.

També, pot ser que s'anomeni l'àrea de socials, perquè és lògic que el tema d'Europa es desenvolupi en aquesta. Amb molts centres i dins de l'àrea de socials, es realitzen treballs en forma de murals que són exposats a les aules i en llocs de pas, fent que els puguin observar professors i alumnes. Les altres àrees, sinó fan aquesta exposició pública, és més difícil que se'n pugui fer referència directa com a àrees on s'imparteixen continguts sobre la Unió Europea.

PREGUNTA 5:
COM A DIRECTOR/A O COORDINADOR/A,
CREU QUE S'HAURIA DE TREBALLAR
MÉS EL TEMA D'EUROPA?

RESPOSTES

- *Sí, dins de les Ciències Socials s'hauria de treballar com Catalunya i Espanya, i aconseguir tenir coneixements sobre el Parlament Europeu, història de la UE, construcció, etc.*
- *Sí, però caldria més material didàctic.*
- *Sí, creiem que les editorials treuran material per poder treballar.*
- *Sí.*
- *Sí, per preparar als alumnes per fer front a una Europa Unida.*
- *Sí, que seria necessari treballar a nivell de professorat tot el tema europeu: programes, material, temes concrets, etc. Seria interessant que hi hagués formació per a professors. Manca conèixer el material didàctic que hi ha al mercat i a la vegada facilitar-ho als professors, per tal que pogués servir d'orientació ver les programacions. Per part dels professors hi ha un desconeixement del material disponible.*
- *Sí. Al centre el professor de Socials ha fet diversos cursos sobre la UE.*

Amb el conjunt de respostes, però sobretot, amb les que es presenten amb aquesta cinquena pregunta, podem reflexionar sobre la preocupació del professorat en general, ja que veuen la necessitat de tenir més coneixements sobre la UE per tal de poder-la transmetre a través de les seves assignatures, així també remarquen la manca de material dissenyat per utilitzar en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Amb la demanda d'aquestes necessitats, també es fa palesa la diversificació de la informació, que ni ha molta sobre la UE, però s'ha de recollir a través de moltes fonts i està excessivament dispersa. Actualment a través de les pàgines webs és més fàcil obtenir informació, però encara hi ha molta dispersió que fa més complexa la tasca de trobar quelcom concret.

És interessant que coincideixin quasi bé tots els entrevistats en què aquesta dimensió europea l'ha de transmetre el professor de ciències socials, potser perquè ja és ell qui o fa, però caldria plantejar-se des de les escoles, que la dimensió europea va més enllà dels continguts que es puguin ensenyar a través de les ciències socials. Per a aconseguir aquest objectiu serà necessària però, la implicació de les institucions educatives i les que estan més vinculades a la Unió Europea.

4.3.2 ENTREVISTES A COORDINADORS DE PROGRAMES COMENIUS EL JUNY DE 2003

En aquest apartat es va demanar la col·laboració als cinc coordinadors que estaven desenvolupant en els seus centres programes *Comenius* durant el curs 2002-2003 en l'àmbit territorial del Tarragonès.

La resposta final va ser de tres coordinadors, dels quals exposarem el resultat.

Aquesta entrevista es va fer per correu electrònic, enviant un llistat de 7 preguntes, que després van ser comentades per telèfon. (veure punt 3.4.3.1).

Exposarem el desenvolupament d'aquest apartat de la mateixa manera que l'anterior, a partir de l'exposició de cada pregunta presentarem les respostes i finalment l'anàlisi i comentaris de cada una d'elles.

PREGUNTA 1: EN EL VOSTRE PROJECTE CURRICULAR DE CENTRE, ES CONTEMPLA EN ALGUN OBJECTIU LA DIMENSIÓ EUROPEA DE L'EDUCACIÓ?

RESPOSTES

- *Directament no, indirectament sí en quan es contemplen valors de solidaritat, respecte a les persones, tolerància...*
- *Sí. Es dona una dimensió europea de l'ensenyament com a nexa d'unió entre escoles. Tant a nivell de professorat com d'alumnat.*
- *No.*

Continuem veient que tot i que el centre estigui participant en un projecte europeu, encara hi manca la referència específica al seu Projecte Curricular. Així ho contesten en dos dels centres.

Això ens reafirma la necessitat de projectar i activar vers els centres educatius, campanyes vers la dimensió europea i enfocada a equips directius, professorat i alumnes.

PREGUNTA 2:
HEU ELABORAT I/O IMPARTIT ALGUN CRÈDIT
NOMÉS AMB TEMES EUROPEUS AL CENTRE?
_____ QUINS? _____

_____ RESPOSTES _____

- *No. (2)*
- *Sí. Una assignatura optativa anomenada "Comènius" que era impartida pels diferents professors participants en el Projecte al llarg de tres trimestres i la qual cursaven només els alumnes participants al Projecte. Es va fer una programació de l'assignatura, la qual va ser homologada pel Departament d'Ensenyament.*

Només un dels tres centres ha utilitzat el propi programa per desenvolupar diversos temes sobre la dimensió europea.

Els altres dos, i com ja hem comentat anteriorment, no desenvolupen cap crèdit específic. El fet de desenvolupar o participar en programes europeus, ja suposa un esforç per part del centre i dels professors implicats tot i que també semblava que podria ésser una motivació tant pels professors com pels alumnes que hi han participat.

PREGUNTA 3:
AL CENTRE ES FAN EXPOSICIONS, TREBALLS, ETC.
_____ SOBRE TEMÀTICA EUROPEA? QUINS? _____

_____ RESPOSTES _____

- *Sí. Tots el treballs elaborats en el Projecte Comènius en el que estem treballant.*
- *Només els treballs elaborats pels alumnes participants en el Projecte: vídeo, cd, treballs d'investigació, pàgina web, presentacions PowerPoint, etc. Alguns d'ells estan penjats a la pàgina web del Projecte.*
- *No.*

Dels tres, dos sí que realitzen treballs, sobretot, utilitzant la informació i les diverses tasques que es van desenvolupant en el Projecte.

PREGUNTA 4:
EN QUIN PROJECTE HEU PARTICIPAT,
CARACTERÍSTIQUES, ALUMNES, ETC.?

RESPOSTES

- *Projecte "Comenius 1": "Pobles europeus, diferents però iguals". Treballem amb una escola d'Itàlia i una d'Àustria. S'ha fet un recull de costums, tradicions, cançons, història... de cada país per compartir-ho amb els altres, i posteriorment donar a conèixer tota aquesta riquesa i compartir-la amb alumnes i professors.*
- *El nostre Projecte tractava de la pol·lució a Europa, s'anomenava "Against Pollution". El nostre institut era coordinador del Projecte i els nostres socis eren instituts d'Alemanya, Escòcia, Noruega i Itàlia. La durada era de 3 anys i a cada any hi ha hagut intercanvi d'alumnes d'una banda i trobades de professors d'una altra per coordinar i fixar els objectius i les activitats a treballar l'any següent.*
- *He coordinat un Projecte Comenius durant el primer any, d'un total de tres.*

El tipus de projectes en els quals es participa és molt divers, el tercer entrevistat no es posa més contingut del projecte, ja que ha canviat de centre de treball i per aquest motiu només el coordina un any.

PREGUNTA 5:
EL FET DE PARTICIPAR EN UN PROJECTE EUROPEU
COM HA FET EVOLUCIONAR LA IDEA D'EUROPA
A TU COM A PROFESSOR/A, ALS TEUS COMPANYYS
I ALS ALUMNES?

RESPOSTES

- *Tots hem pres consciència de que Europa és quelcom és que una teoria.*
- *Evidentment com a professor coneixem molt millor altres sistemes educatius europeus i podem valorar amb més visió com és el nostre: avantatges i desavantatges. Pels alumnes ha estat una experiència inoblidable, el poder estar una setmana en una altra escola i desenvolupar-se dintre d'un altre sistema educatiu, en una altra cultura i amb un altre idioma, però sempre sabent que es tracta d'una escola d'Europa, és a dir, veïns nostres.*
- *La meva idea d'Europa és molt notòria i realment no necessito projectes europeus per ampliar-la. Sí que m'agrada que els meus alumnes també puguin tenir-la i és per això que vaig decidir participar en el "Comènius". Als meus alumnes els va oferir l'oportunitat d'identificar Europa com a una realitat més propera.*

Amb aquestes aportacions i reflexions dels professors coordinadors, veiem els aspectes positius del fet de participar en projectes europeus. És cert que el perfil dels professors/es que participen en aquests projectes ja tenen una idea clara de la dimensió europea i veuen la necessitat de transmetre-la als seus alumnes.

Han comentat que existeix una influència positiva per alumnes i professors vers la dimensió europea després de poder participar en algun projecte europeu. Motiva per continuar aprenent d'altres realitats educatives.

PREGUNTA 6:
CREUS QUE TREBALLEM SUFICIENTMENT
AQUEST TEMA EUROPEU ALS CENTRES?

PER QUÈ?

RESPOSTES

- *Depenent dels centres, però s'està avançant molt.*
- *Claríssimament No. A d'altres països tant els alumnes com els professors tenen més consciència del tema europeu que nosaltres, tenen més mitjans com per exemple la setmana europea on fan activitats relacionades amb Europa incloent intercanvis amb d'altres països. Penso que tant les autoritats educatives espanyoles com les catalanes s'haurien d'implicar més en aquest tema.*
- *No, la majoria de centres no tenen una visió més llunyana que la pròpia ciutat. Aquesta visió, en algunes ocasions, arriba fins la comarca o la comunitat, però rarament tenen un treball profund sobre Europa.*

Aquestes reflexions les podem comparar amb les respostes dels directius enquestats presencialment el curs 97-98, on es veu com es deleguen els temes europeus bàsicament a les C. Socials.

PREGUNTA 7:
COM CREUS QUE PODRÍEM ESTAR, COM A PROFESSIONALS
DE L'EDUCACIÓ, MÉS PREPARATS SOBRE LA
DIMENSIÓ EUROPEA DE L'EDUCACIÓ
_____ (FORMACIÓ, MATERIAL, ALTRES RECURSOS)? _____

RESPOSTES

- *Integrant-nos més en projectes i fent intercanvi, tant de professors com d'alumnes.*
- *Sobretot més formació. Als professors que no som d'idiomes només ens és permès fer un curs de formació a l'estranger cada 3 anys, quan penso que molta gent si pogués el faria cada any. Més recursos pedagògics, ajuda econòmica per fer intercanvi d'alumnes i professors. Trobades anuals multinacionals amb alumnes. Congressos i seminaris per a professors. Més presència d'Europa als currículums oficials.*
- *Mentre els nostres polítics segueixin mostrant-nos una Europa formada per països que només lluiten pels seus propis interessos, que prenen decisions que afecten la comunitat de forma important, de manera individual i sense buscar cap consens amb els altres. Països que només veuen en Europa la possibilitat d'obtenir mercats, fons, etc. serà difícil que la dimensió humana, territorial, econòmica i política d'Europa vagi endavant i la nostra tasca com a professors quedarà enfosquida i empetitida per aquesta raó. Tot i això, continuo aportant material, textos, etc. a les meves classes per tal d'ampliar mires en els alumnes i els convido a participar en viatges d'intercanvi i a moure's per Europa. Sempre he cregut que la millor manera d'apropar els nostres veïns als nostres cors és anant-los a veure a casa seva.*

En general considerem que els professors troben a faltar eines de diversos tipus per ajudar a nivell concret a fer arribar la dimensió europea a les escoles.

Però, a la vegada a nivell "macro", considerem que la política educativa també podria col·laborar a favor d'aquesta dimensió facilitant de manera més directa i propera les tasques que realitza el professor.